

razlikujeta samo po metodi, po taktiki, kako se naj doseže isti smoter.

Cilj je obema: enotni, kulturni Jugoslovan troimenskega naroda.

Prvi hočejo dospeti do cilja po prirodni, biološki poti, na podlagi realnih dejstev, tudi historičnih dejstev, drugi se pa hočejo kar čez noč z neko magično močjo fantazije spremeniti v čistokrvne Jugoslovane; prvi hočejo postati torej Jugoslovani potom prirodnega razvoja, z evolucijo, torej s črko E; drugi pa s pomočjo katastrofalnega, kulturnega prevrata, z revolucijo, torej s črko R.

Čegava bo končna zmaga: evolucijonarjev ali revolucijonarjev?

E in R, s tema črkama se začneja novi slovenski alfabet; naučiti se ga mora na izust prostovoljno vsak Slovenec, sicer — ga bodo učili drugi!

E. Jugoslovan.

Srednješolske vesti.

Srednješolski vestnik. Začasni učitelji na I. državni gimnaziji v Ljubljani Fran Gnjezda, Rudolf Grošelj, Andrej Prebil, Alojzij Sodnik, Ivan Dolenc in Fran Kobal začasni učitelji na državni realki v Idriji dr. Fran Čadež in začasna učitelja na državni gimnaziji v Novem mestu dr. Milan Šerko in Fran Dolžan ter suplent dr. Josip Rožman so imenovani za prave učitelje v IX. činovnem razredu.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Dodatke k imenikom svojih članov so poslala tale društva: Kamniško učiteljsko društvo je prijavilo še 3 člane (skupaj 20 + 3 = 23 članov.) Belokranjsko učiteljsko društvo je prijavilo na novo 26 članov (skupaj 10 + 26 = 36 članov.) Brežiško in sevniško učiteljsko društvo zapet 1 člana (skupaj 49 + 1 = 50 članov.) Goriško učiteljsko društvo je prijavilo na novo 73 članov in odstop 2 članov (skupaj 32 + 73 - 2 = 103 člani.) Šmarsko-rogasško učiteljsko društvo je prijavilo še 2 člana (skup. 40 + 2 = 42 članov.) V 16. št. U. cit. Tov. smo izkazali 1222 članov, danes pa 103, torej skupaj 1325 članov. 4 društva še niso poslala imenikov.

Vodstvo Zaveze.

Za učiteljski konvikt je darovala Kmetškaposojilnica ljubljanske okolice K 50. Bog plat! Čič. Klotilda Kunas, učiteljica na Suhorju, K 2 članarine. Hvala!

Slovenska Šolska Matica. Članarina za leto 1919 bo znašala brzkone 8 kron. O tem se bo sklepalo na občnem zboru o Božiču. Za leto 1918 pa velja še stara letnina, namreč 4 K. Gg. poverjenike prosimo, da se požurijo z nabiranjem članov.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za Kranjski šolski okraj je imelo po prestanku štirih let zopet svoj redni občni zbor v Kranju dne 4. julija t. l. Vseh zborovalcev je bilo 18; nekateri so iz raznih vzrokov opravičili svojo odsotnost, mnogi pa so še daleč proč z doma na raznih frontah. V otvoritvenem govoru pozdravi Fran Luznar v prvi vrsti staro gardo, ki stoji neustrašeno na braniku naprednega šolstva ter ponosno in samozavestno dviga prapor svobode in značajnosti, pozdravlja pa pristrčno tudi mlajše člane z željo, da nadaljujejo kot dediči v prid šolstva tam, kjer preneha starejšo učiteljstvo. Vojni dogodki so spremenili ves svet. Na eni strani je srednjeveški militarizem, na drugi pa svoboda narodov in posameznikov. Povsod vre, vse se spreminja in prenavlja, le eno je stalno, le eno je večno... učiteljska mizerija. Vse to se godi, ker nimamo nobenega pravega prijatelja, posebno ne med višjim uradništvom. Kadar nas rabijo, nas vsi poznajo, kadar pa išče hlapec Jernej svojo pravico, takrat nam obračajo hrbet vsi po redu. Kar smo vendarle dosegli, je uspeh naših naprednih organizacij. Končno se spominja tistih, ki so v izvrševanju svojih dolžnosti padli za domovino in cesarja. — Tajnik V. Rus prečita poročilo o delovanju društva od leta 1914 dalje. V letu 1915. ni bilo možno sklicati niti odborne seje, ker izmed sedmih članov so bili istočasno pod orožjem štirje odborniki. Dne 20. novembra 1915. je daroval svoje mlado življenje za domovino odbornik — praporščak Andrej Suhadolnik tam za laškimi gričmi. V letu 1916., 1917. in 1918. je bila po ena odborna seja, kjer so se obravnavale društva se tikajoče zadeve. Društvo je podpisalo tri vojna posojila po 200 K, za pokritje končnih stroškov spisa »Dejanja govore«, pa je dalo 84 K izredne podpore iz Travnovega fonda. V vseh štirih letih se zaradi izrednih razmer čla-

narina ni pobirala. Vendar pa se je vsako leto redno odpošiljala članarina za 50 družstvenikov, kolikor jih je bilo faktično pred vojno, deželni organizaciji in Zavezi, iz društvenega premoženja. Društvo šteje letos 2 častna in 32 rednih članov brez učiteljev — vojakov. — O stanju društvenega premoženja je poročal za vsa štiri vojna leta društveni predsednik. Dohodkov za leto 1917. je bilo 347 K 13 h, stroškov pa 355 K 55 h; primanjkljaj 8 K 42 h je pokrit iz obresti naloženega denarja. Društvo ima v raznih hranilnicah in v vojnih posojilih 6203 K 28 h čistega premoženja. — Tovariš J. Lapajne prečita »Izjavo opozicije«, potem pa podrobno razvija delovanje Zaveze, ki se je morala bojevati zlasti na Kranjskem z bivšo »Slov. Lj. Stranko«, ki je hotela drakonično zasuzniti vse učiteljstvo. Izjavo trojice, ki je nameravala iz neumljivih razlogov očrtniti Zavezino vodstvo, pobija točko za točko. Sklepnio predlaga v odobrenje naslednje resolucije: 1. Učiteljsko društvo kranjskega okraja zavnača napade Hreščaka in drugih, a izreka Zavezi svoje priznanje, ker je v polni meri vršila, kar sedaj zahtevajo od nje. 2. Predsedniku se zahvaljuje za dolgoletno požrtvovalno delovanje. 3. Učiteljstvo poziva, da se krepko odlene svojih okrajnih učiteljskih društev in potom njih Zaveze. 4. Vsak posameznik podpiraj naše liste gmotno in duševno. 5. Dolžnost tudi vsakega posameznika bodi skrbeti za učiteljski naraščaj. Nato pojasnjuje tajnik V. Rus delovanje Zaveze v splošnem, predsednik Fr. Luznar pa zakasnelo izhajanje lista »Popotnik«, kar je zakrivila edinole uprava »Učiteljske tiskarne«, pa niče drugi. Resolucije so bile z odobravanjem soglasno vsprejete. — O »Načrtu za preustrojitev našega šolstva« poročala podpredsednica Janja Miklavčičeva. Uvodoma poda glavne misli celotnega načrta, kakor ga je zasnoval sestavitelj, nato se podrobno peča z II. točko »Socialne naprave pri šoli«. K tej točki predlaga naslednje resolucije: 1. Vsaka šola imej po več izvodov mladinskih listov, ki naj se dajo sproti otrokom v roke. V to svrhu naj se določi gotov dan v tednu, učenci pa naj menjaje se čitajo list, rešujejo skupno zastavice, uganke i. t. d. Gotovo bi se marsikateremu otroku s tem vzbudilo veselje do čitanja. 2. Gojitev narodnega petja s posebnimi izvenšolskimi vajami. 3. Prireditve otroških iger a petjem in telovadbo. 4. Večkratni poleti v naravo na izgledne točke, kjer se gojenčem vzbuja ljubezen do narave in lepe naše domovine. 5. Uredba šolskih hranilnic v privajanje otrok k štedljivosti in umni porabi denarja. 6. Razne delavnice za deška in dekliška ročna dela. Mnogo je zlasti po mestih otrok, ki v izvenšolskem času brezposelno postopajo, ker nimajo nikakega dela. 7. Šolski vrtovi s posebnimi oddelki za dečke in deklice in s telovadiščem. 8. Vsaka šola imej med drugimi učili tudi »Motive za narodno vezenje«. Prejalsije pride zopet praktična ženska narodna noša v veljavu, kar bi bilo narodu — z ozirom na trpežnost noše — gotovo v dobiček. 9. Prost vstop h koncertom umetnikov. Pri splošnem razgovoru se ugotovi, da se s temi napravami znova obremeni učiteljstvo, ki pa bi rade vse to sprejelo, čim bo uspešno rešeno njega gmotno stanje. Resolucije se potrdijo soglasno. — Tajnik V. Rus prečita najprej iz »Učiteljskega Tovariša« utemeljevanje Ganglovega predloga o »Stalnem Zavezinem tajništvu«, pojasnjuje obširno njega nujnost in predlaga v sprejetje naslednje resolucije: 1. Strokovno tajništvo Zaveze je z ozirom na naraščajoče delo v Zavezini in neodložljiva potreba, če hočemo, da funkcionira naša najvišja organizacijska uprava točno, redno, smotno in vodilno. 2. Da se to čimprej omogoči, treba je tako Zavezinemu vodstvu kakor gospodarstvenemu in časnikarskemu odseku poiskati vse vire, da se zasigura gmotna stran strokovnega tajništva. 3. Notranja uredba stalnega tajništva naj se zasnuje na način, kakor predlaga tovariš E. Gangl v svojem tozadevnem načrtu v točkah od b) do l). 4. Strokovnemu tajništvu morajo biti v informativnem oziru na razpolago vsaj vsa priznana slovenska, hrvaška, srbska, češka, poljska in nemška stanovska glasila, pedagoške revije ter društvene publikacije pedagoško-didaktične vsebine. — Predsednik je mnenja, da bi bilo prav, če bi uredila hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« svoje uradne ure tako, kakor jih imajo drugi deželnih zavodi. Zavod se ne more dvigniti, če posluje vsak teden samo dvakrat in še tedaj le po eno uro. »Učiteljska tiskarna« bi morala skrbeti, da se izvežba na primer eden izmed mladih tovarišev popolnoma v tiskarskih poslih, zakaj doslej je vsa tiskarniška uprava zavisna le od dobre ali slabe volje nastavljenega faktorja. Zaveza bi imela na ta način od take preuredbe lepe dohodke tako od hranilnice kakor od

tiskarne. Po debati so bile resolucije soglasno sprejete. — O novi članarini Zavezinih družstvenikov poročala, oprt na člen IV. Poslovnega reda, predsednik Fr. Luznar. Sprejme se predlog, da plačajo družstveniki za leto 1917. samo 16 kron, kolikor stane naročnina »Učiteljskega Tovariša« in »Popotnika«, vse drugo krije društvena blagajna iz Travnovega fonda. Z letom 1919. plačuje vsak družstvenik polno članarino letnih 24 kron. Iz istega vzroka se opusti tudi pobiranje zastale članarine za leto 1915., 1916. in 1917. Društvo pristopi k čerkovnemu prometu. — Delegatom za prihodnje delegacijsko zborovanje so bili izvoljeni: 1. Janja Miklavčičeva, učiteljica — Kranj, društvena podpredsednica; 2. Julija Zalokarjeva, učiteljica — Kokra; namestnika: Jakob Slapar, nadučitelj — Olševsek; Anton Sepaher, učitelj — Kranj. — V novi odbor, ki se je takoj sestavil, so bili izvoljeni: Fran Luznar, predsednik; Janja Miklavčičeva, podpredsednica; Vilibald Rus, tajnik; Anton Sepaher, blagajnik; Ana Maljčeva, Josip Lapajne in Anton Mahkota, odborniki. — Pri slučajnostih sta poročala učiteljska zastopnika o svojem delovanju v c. kr. okrajnem šolskem svetu. Razmere v tej korporaciji so se docela spremenile: mnogi predlogi in nasveti, ki so šli in učiteljstvu v prilog, so dobili zopet poslušna ušesa. Po triurni razpravi zaključil predsednik občni zbor z željo, da naj se član prej povrnejo predvojnne razmere.

Štajersko.

Šmarsko-rogasško učiteljsko društvo je zborovalo dne 22. avgusta t. l. v Št. Vidu pri Grobelnem. S pozdravom otvoril tov. predsednik zborovanje. Čast mu je bilo pozdraviti tudi gosta g. dr. Strmška, sina mnogo prerano umrlega tov. Velkoslava Strmške, katerega rod tako častno napreduje. Živijo! Pozdravil je tudi gospo Ido Matuševu, hčer znane priljubljene nadučiteljice rodline Šumrove; tudi tej zakliče: Živijo! Nato prečita V. okrožnico Zveze, ki je bila vzrok temu zborovanju. Društvo se izreče za ustanovitev strokovnega tajništva, po predlogih tov. Flereta. Delegatom za Zavezino zborovanje sta voljeni tov. Ivanka Zupančičeva in Albina Zavešnikova. Na predlog tov. Zapfa se vnovič prosi c. kr. okr. glav. v Celju, naj čimprej uvede obljubljeno aprovizacijo za učiteljstvo. Na njegov predlog sklene društvo opozoriti Zvezo, da se izreče Jugoslovanskemu klubu za hvala za dosedanje podpiranje učiteljskih težnj ter ob enem prošnja, da energično urgira pri novem finančnem ministru, da isti izpolni sklep finančnega odseka ter vložil v jesenskem zasedenju predlog za draginji primerno vojno draginjsko doklado učiteljstva za leto 1919. Zveza naj provzroči, da Lehrerbund opetovano pri železniškem ministru stavi zahtevo, da se v obzired vedno višjim voznim cenam učiteljstvu podeli iste ugodnosti, ki jih imajo državni uradniki za voznjo po železnicah. Društvo opozori nadalje Zvezo na dopis v Učiteljskem Tovarišu »Slovensko učiteljstvo za Jugoslovansko« od 9. VIII. 1918. števil. 17, v katerem se piše proti pobiranju denarja za častno darilo nemškemu učitelju Herzu, Otterju in Monsheimu. Zveza naj energično nastopi proti temu dopisu. Društvo se tudi izreče proti preosnovitvi Učiteljskega Tovariša v dnevnik. Na predlog tov. Čencica se prosi rogasški okr. šol. svet, da se čimprej razpiše volitev zastopnika, ker je učiteljstvo tega okraja že delj časa brez njega. G. profesor dr. Strmšek izreče željo, da bi bil Popotnik tudi glasilo društva slovenskih profesorjev. Društvo se soglasno strinja z njegovim mnenjem. Po daljšem razgovoru o tako željno pričakovani učiteljski aprovizaciji zaključil tov. predsednik zborovanje. Prihodnje zborovanje se vrši meseca novembra t. l. v Šmarju. — D. Z.

Učiteljsko društvo za laški okraj je imelo dne 7. julija t. l. na Zidanem mostu svoje tretje letošnje zborovanje. Po pozdravnem govoru tovariša predsednika Antona Gnusa je sledilo obširno poročilo tovariša Zupančiča glede izjave, ki so jo podali tovariši Flerer — Hreščak — Pahor na delegacijskem zborovanju Zaveze dne 28. decembra 1917. Tovariš poročevalec je priporočal ob koncu svojega govora v vsprejem nastopne predloge: 1. Vodstvu Zaveze se izreče zaupanje. 2. Ugotovi se, da je vodstvo Zaveze mnogo zahtevanejša že izvršila. 3. Od vodstva Zaveze se pričakuje z gotovostjo, da se bo prizadevalo vse dosedanje že obstoječe nedostatke z ozirom na našo organizacijo, ki izvirajo od njega ali so z njim v kakik zvezi sploh, po možnosti odstraniti v najkrajšem času. Vsi ti predlogi so bili soglasno sprejeti. Zbor se je v principu izrekel tudi za ustanovitev strokovnega tajništva v Zavezi, toda le s pogojem, da

se učiteljstvo s tem posebe ne obremeni. Za Zavezine delegate so bili izvoljeni tovariš Meško in tovarišica Wessnerjeva, za namestnika pa tovariš Zupančič in tovarišica Umbergerjeva. Pri točki »iz vprašalne skrinjice« se je razpravljalo o žalostnih aprovizacijskih razmerah, ki vladajo v nekaterih občinah. Tovariš predsednik se zato naprosi in pooblasti, da stori vse primerne korake, da se prikloni učiteljstvo k aprovizacijskemu mestu, ki se je ustavilo za državne uslužbenke v Laškem trgu. Prihodnje zborovanje se vrši dne 7. novembra t. l.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 22. avgusta 1918. v Ptuj. Udeležilo se je zborovanja 6 tovarišič in 11 tovarišev. Sklepi: 1. Nemškima tovarišema Herzu in Otterju se po daljši debati prisodi darilo za njuno požrtvovalnost, ki jo izkazujeta našemu stani, in sicer naj prispevajo časno učno osebo po 1 K, stalno po 2 K. Zneske naj poberejo šolski voditelji pri izplačevanju mesečnih plač ter jih odpošljejo blagajničarki tovarišici Mar. Luknarjevi v Ptuj. — 2. Zborovalci so pritrdili načrtu, da se ustanovi stalno strokovno tajništvo skupne organizacije. Odobrile so se točke, ki jih je sestavila Zveza s sledečim dodatkom: Vsako pogodbo strokovnega tajništva, ki jo napravita stanovsko-polit. odsek in upravni odbor, naj potrdi tudi delegacija. — 3. Ker se udeležujejo zborovanj vedno le isti, in ker še marsikdo ni član organizacije, je stavil tovariš Mirko Lešnik sledeči predlog: Sesavi naj se skupina sosednih šol za celi šolski okraj. Posamezne skupine naj se odkažejo tovarišem, ki jih izvoli društvo. Ti morajo četrtletno pobrati na njim določenih šolah članarino od vsega učiteljstva. Predlog so zborovalci sprejeli. Obenem se sklene, da naj vsakdo vsakokrat, kadar se ne more udeležiti zborovanja plača uč. društvu po 2 K globe. Tudi te zneske bodo pobirali četrtletno prej imenovani. Ta sklep stopi v veljavo z novim gospodarskim letom. — 4. Prihodnje zborovanje se vrši dne 7. novembra v Ptuj. V novem šolskem letu se bo vršilo zborovanje vsak mesec. — 5. Delegatom za Zavezino delegacijsko zborovanje v Ljubljani dne 4. sept. sta bila izvoljena tovarišica Val. Kanklerjeva in tovariš Mirko Lešnik. 6. V imenu društva se izrečejo čestitke okrajnemu šol. nadzorniku gosp. Mat. Hercu in tovarišu Ivanu Farkašu pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. ob priliki njunih imenovanj šolskim ravnateljem. — Dvoje nameravanih predavateljev (prof. Iv. Vesenjaki in tovariš Puh) je izostalo, ker sta bila referenta radi raznih ovir zadržana.

O opozicijski »Izjavi« tovarišev Flerer-Hreščak-Pahor je obširno poročal tov. Mirko Lešnik. Stavil je sledeče predloge, ki so bili soglasno odobreni: Učit. društvo za ptujski okraj odklanja: 1. napad opozicije Flerer-Hreščak-Pahor na Zavezino vodstvo v točki VI. prvega dela »Izjave« v svesti si, da je vodstvo storilo mnogo koristnega za slovensko učiteljstvo in slovenski narod, ter jim pridobilo ugled ne samo v domovini, temveč tudi v tujini. — 2. pridružuje se zahtevi opozicije po reorganizaciji »Zaveze«, da združi vse slovensko učiteljstvo brez razlike pripadnosti političkim strankam in stani vse avstrijske jugoslovanske učiteljske organizacije v enoto. — 3. predlaga, da bodi »Učiteljski Tovariš« edinole šolsko-politiški list in se izdajaj v obliki pripravi za vez ter obravnavaj vsa šolsko-politiška vprašanja vseh avstrijskih jugoslovanskih dežel v posebnih oddelkih.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj objavila izkaz prispevkov za učiteljski vojni pomožni sklad za 2. četrtletje 1918. Darovali so: 1. Učiteljsko Ormož-okolica 2% od vojne draginjske doklade v znesku K 37.40; 2. učiteljstvo Velika Nedelja 1½% doplačila k v I. četrtletju plačanem prispevku v znesku K 2.62; 3. učiteljstvo Sv. Miklavž K 27.24; 4. učiteljstvo Sv. Lenart K 11.94; 5. učiteljstvo Sv. Tomaž K 25.48; 6. učiteljstvo Rumeč K 19.00; 7. učiteljstvo Sv. Bolfenk K 21.00; 8. učiteljstvo Hum K 17.63; 9. učiteljstvo Središče K 28.27; 10. učiteljstvo Svetinje doplačilo k v I. četrtletju plačanemu prispevku v znesku K 1.00. V vsem je torej prispevalo učiteljstvo ormoškega okraja za 2. četrtletje 1918. znesek K 191.58. Pri pomnimo, da je vse okrajno učiteljstvo brez izjeme poravnalo ta stanovski davek.

Tržaško.

Meščanskošolski tečaj v Trstu. Predsednik Učiteljskega društva za Trst in okolico sporoča: Tovarišice in tovariši! Gledé meščanskošolskih tečajev, za katere vlada med Vami vsestransko, živo zanimanje, Vam poročam, da sem dobil na tozadevno prošnjo sledeči odgovor: C. kr. namestništveni svetnik v Trstu, Sch. števil. 159/1—1918. Trst, dne 17. julija 1918. Učiteljsko društvo za Trst in okolico v roku

gosp. predsedniku Antonu Germeku, učitelju mestne ljudske šole pri Sv. Ivanu. Glasom razpisa c. kr. namestništva 3/6. 1918. Stev. VII. 795/2 — 1918. v vednost. Klodič.

Abstrakt. Betreff: Abhaltung von Bürgerschullehrkursen. Zufolge Erlasses von 12./6. 1918., Zl. 16711 — XII, ist das Ministerium für Kultus und Unterricht demalen nicht in der Lage, zu der Bitte, betreffend die Abhaltung von Bürgerschullehrkursen für alle 3 Fachgruppen im nächsten Schuljahre in Triest, wenn auch nur grundsätzlich, Stellung zu nehmen. Die in der Eingabe des Vereines angeordneten Voraussetzungen beruhen vorläufig nur auf Vermutungen und konnten nicht in Erwägung gezogen werden. Ferner wird auf die Tatsache hingewiesen, dass ein gegenwärtig aufgestellter Kurs nur jenen Lehrern zugute käme, die sich im Hinterlande befinden, während alle im Militärdienste stehenden naturgemäss hievon ausgeschlossen wären und so gegen ihre an sich schon begünstigten Amtsbrüder in einen argen in manchen Fällen kaum gut zu machenden Nachteil geraten würden.

Koroške vesti.

—k— Iz koroškega pašalika piše »Mir« o žalostnih šolskih razmerah: Zakaj je tako malo slovenskih dijakov na Koroškem? O tem vprašanju se je v našem listu že mnogo razpravljalo; razpravljati pa se bo moralo tudi na najkompetentnejšem mestu. Humanistično gimnazijo v Celovcu je koncem šolskega leta 1917—1918. obiskovalo 235 Nemcev in 60 Slovencev; realno gimnazijo pa je obiskovalo 330 Nemcev, 6 Italijanov, 1 Poljak in 1 sam Slovenec. Na c. kr. drž. obrtni šoli ni nobenega Slovenca. K vsem drugim vzrokom, o katerih smo že razpravljali v tem pogledu, navajamo danes samo sledeče: Letos je šlo delat sprejemne izpite za gimnazijo precejšnje število naših fantov, pa izpita — mnogi niso napravili. Vsa nemškutarija v naših šolah jim ni nič pomagala, dočim fantje na Štajerskem in Kranjskem iz trdih slovenskih šol pridno študirajo. Ali nam morejo nemškutarji to uganko rešiti? Naše ljudske šole! Bog jih odnesi in vlada daj pametneje uredjenih! Pomeničevalnica in šola, to dvoje gre ravno tako malo skupaj kakor ogenj in voda!

Kranjske vesti.

—r— Iz ljudskošolske službe. Matilda Bevkova, dosedaj suplentka v Vremu, je premeščena v Harje; Berta Silovinačeva je imenovana za začasno učiteljico v Loškem potoku; za suplentko v Trzišču je nameščena Alojzija Modičeva; Erna Turkova je imenovana za začasno učiteljico v Čatežu, suplentka Justina Hitijeva za začasno učiteljico pri Sv. Jakobu ob Savi, Elvira Friesova za suplentko v Beli peči; Viljemina Beningerjeva, učiteljica v Ribnici, gre v začasni pokoj.

—r— Sestanka učiteljstva novo-meškega okraja, ki se je vršil dne 27. avg. v Novem mestu, se je vdeležilo z malimi izjemami vse učiteljstvo v okraju. Sestanek je otvoril s pozdravnim nagovorom tov. M. Matko. Predsednikom je bil izvoljen okr. šol. nadzornik Janko Grad. Pod njegovim vodstvom se je po daljši debati, ki so se je vdeležili vsi navzoči, soglasno sprejelo sledeče sklepe: Ker velike ovire preprečujejo, da bi se ustanovila lastna učiteljska aprovizacija, se izvoli učiteljski gospodarski odbor, obstoječ iz sledečih tovarišev; predsednik Martin Matko, člani: tov. Gregorc, Štular, Klemenčič in Smolnik. Za namestniške se izvolijo tov. Zupančič, Zen in Ravhakar. Odboru se naroči, da še enkrat poskusi doseči, da nas c. kr. deželna vlada sprejme v uradniško aprovizacijo. Ako tega ne bi dosegli, naj deželna vlada prisilne na občine, da bolj dostojno poskrbe za našo aprovizacijo. Odbor naj tudi skrbi, da bo takoj sprejet tudi en tovariš v mesojevalnico o potrebi v Novem mestu. Delovalo se bo tudi na to, da se v vsaki občini, kjer se to še ni zgodilo, sprejme tudi učitelj ali učiteljica v občinski aprovizacijski odbor. Vsa zastopavanja in šikaniranja v zadevi preskrbe za živili, obleko in obutvijo s strani kateregakoli urada, naj se nemudoma javijo odboru, ki poskrbi potrebno, da se to prepreči.

Štajerske vesti.

—š— Poziv. Vse učitelje, ki se jim štejejo nekdanja podučiteljska leta po eni tretjini, pozivljamo, da odgovore na nastopna vprašanja, oziroma pošljejo te-le podatke: 1. Datum izpničevala učne usposobljenosti. 2. Kdaj dobe prihodno petletnico na podlagi sedaj veljavnih določb (po eni tretjini?) 3. Kdaj bi dobili prihodno

petletnico, če bi se polno štela podučiteljska leta? 4. Katera petletnica bo prihodnja? Pri odgovoru na 3. vprašanje se ne sme pregledati, da se podučiteljska leta čez 10 let v smislu nekdanjega sklepa deželnega zbora vračunavajo polno. Najvišja izguba po tretinjenju more doseči le 6²/₃ leta, ker se od 10 podučiteljskih let, ki po označenem deželnozbornem sklepu ne pridejo v poštev, 3¹/₃ leta itak štejejo za petletnino. Natančni in zanesljivi odgovori in podatki naj se čimprej pošljejo na naslov: Leitung des steiern. Lehrerbundes, Graz, Kaiserfeldgasse 27.

—š— Društvo Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks. Od zadnjega našega razglasa z dne 21. maja t. l. sta se pripetila dva smrtna slučaja, za katero se vplača meseca septembra znesek 4 K. Umrla sta: 1. gospa Evgenija Cerwinka, učiteljica v p. na Dunaju (165. smrtni slučaj), umrla dne 2. junija; 2. gosp. Leopold Ringhofer, nadučitelj v p. v Gradcu (166. smrtni slučaj) umrl 5. avgusta. **Društveno vodstvo.**

—š— Dajte nam več učiteljev! Med desetimi učiteljskimi osebami najdemo sedaj komaj enega moškega. Samo v naši deželi je padlo že nad 100 učiteljev in ne všteti so pri tem ujeti, ranjeni in pogrešani. Večinoma imamo na deželi stare učitelje, ki učiteljujejo le še, ker čakajo na ureditev plač ali na konec vojne. Vendar obojnega ni od mikoder. Učiteljskega naraščaja v zadnjih letnikih učiteljskega nimamo. Pomislite kaj bo z našo mladino, kaj z našimi šolami! Obračamo se na deželni šolski svet, da ukrene, da bo oproščemih več učiteljev, in sicer mladih. Saj je za te izredne čase neobhodno potrebno, da imamo na šolah mlade, čile učne moči. »Mariborska« »Straža«.

—š— Slovenska šola v Mariboru. Ginjeni poročamo, da sta dva vrla slovenska narodnjaka, poročnik Ribič in praporščak Ogorelec od 87. polka, tik pred svojo junaško smrtjo mislila na prepotrebno šolo v domovini ter ji zapustila 30 K. Ko sta zapuščala ta svet, jima je bila zadnja misel dobrobit slovenskega naroda, rešitev dece na jezikovni meji. Ta čin Vama zagotavlja nevenljivo hvaležnost v naših sreih, ki bo trajnejši spomin na Vaju, kakor kamen na grobu. Slava Vama večna!

—š— Draginjske doklade. Ker vsled sklepa štaj. dež. odbora z dne 3. avgusta prispjeva dež. odbor polovico k draginjskim dokladam, dobi štajersko učiteljstvo polne zneske in sicer:

Vsa službena leta	1. 2. 3. 4. 5.				
	razred: družina 1 oseba	razred: družina 2 osebi	razred: družina 3 do 4 osebe	razred: družina 5 do 6 osebe	razred: družina 7 ali več oseb
A. Ljudski učitelji.					
do všteti	K	K	K	K	K
10 službenih let	972	1440	1968	2496	3024
od 10 do všteti 16 let	1272	1752	2280	2808	3336
od 16 do všteti 23 let	1548	2016	2544	3072	3600
od 23 do všteti 40 let	1752	2472	3000	3528	4056
B. Meščanski učitelji.					
do 10 let	1272	1752	2280	2808	3336
od 10 do všteti 17 let	1548	2016	2544	3072	3600
od 17 do všteti 27 let	1752	2472	3000	3528	4056
od 27 do všteti 40 let	1776	2916	3588	4260	4932

Učiteljice, porečene z učitelji, dobe doklado po I. razredu; seveda potem ne pridejo v poštev pri družini.

Splošni vestnik.

Kurent. Izišla je 2. številka s sledečo vsebino: Fran Milčinski: V gorskem zakotju. — F. Žgur: Kurentu. — Ferdo Plemič: Pravljičice za odrasle: 3. O vreči krompirja. — Pavel Scheerhart: Jean Baptiste v galošah. — Mamica: Pridi... — Matija Bahun: Na pojedini. Stara ljubezen. — Vračunal se je. Zmernost. Iz političnih dnevnikov. Dober odgovor. Previsoko cenjena. Vzorno gospodarstvo. Darilo vojnega dobičkarja. Velikodušen. Časostetje. Spominska plošča. — V prilogi: Še ni določeno. V brivnici. Bistroumni vzgojitelj. Stava. Listnica uredništva. — Slike: Maksim Gaspari: Novi ministrski predsednik. Moderna končnica za panje. — France Podrekar: Otroci. Naši politiki: Kristan. — Areh Smrekar: Navijanje cen. Zaplenjeno! — Kurent izhaja po dvakrat na mesec ter stane do konca tekočega leta 10 kron. Naroča se v upravištvu Kurenta v Ljubljani, Stari trg 19. (Zvezna tiskarna).

Nadomestilo za arabski gumij. V sedanjih dobi splošnega pomanjkanja menda ne bo odveč, ako opozorim tovariše na neko nadomestilo za drag arabski gumij, ki

se ga sedaj nikjer več ne dobi, brez katerega se pa pri šolskem vodstvu prav težko izhaja. To nadomestilo je vsakomur dobro znana črešnjava smola, temnorjav prasojen sok, ki se na bolnih mestih izceja iz tuba črešnji, breskev in marelic. To smolo je za rabo treba raztopiti v vodi pri bolj lahkem ognju in večkrat premešati. Če je zmes pregosta, prilije se po potrebi vode. Ko je ta zmes postala enakomerno gosta, da se na hlad — in gumij je gotov. — Poskusi!

Razgled.

Bodočnost nemškega uradništva. Bavarski naučni minister dr. Knilling je imel daljši razgovor z uredniki večjih berlinskih listov, ki jim je izjavil med drugim: Največ skrbi mi dela vprašanje, kaj bo z našimi uradniki, ki nikakor ne morejo živeti od svoje plače. Državni prispevki ne zaležejo nič. Uradnik mora porabiti svoje zadnje prilike ali pa mora stradati in uradništvo bo kmalu popolnoma protetizirano. In kar je najhujše: nemško uradništvo, dosedaj med najbolj poštenimi na svetu, se je v plasteh že jako, jako približalo nevarnosti korupcije, ne da bi mogli ta razvoj preprečiti. Če je dobro plačano nemško uradništvo že ob robu gnojnega in moralnega propada, kaj naj pa pričakujemo o slabo plačanem avstrijskem učiteljstvu vobče in o slovenskem posebe. Bavarski naučni minister je poln skrbi zaradi uradništva, a avstrij. deželni odbori, deželne komisije in osrednja vlada se ne zmenijo za naše počasno umiranje; vedo za našo bedo, a maše ušesa, da ne slišijo glasov obupajočih, zapirajo oči, da ne vidijo bledeh obrazov nedolžno trpečih. Skrbi jim vse to ne dela, sicer bi ne bili tako indolentni napram temu nujnemu vprašanju.

Književnost.

Koncert »Ljublj. Zvona« se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma dne 4. t. m., ko smo mi končali z zborovanjem Zavezine delegacije. Dobrodošlo nam je užitek polno razvedrilo po dvadnevem intenzivnem in uspešnem delu v odsekih, v upravnem odboru in na zborovanju delegacije, zato smo se skoro polnoštevilno udeležili imenovanega koncerta. — Pevski zbor »Ljublj. Zvona« je sestavljen po veliki večini iz samih mladih grl, ki jih spretno vežba in zmagovito vodi večša taktirka pevovodje Zorka Prelovca. V nastopu moškega in mešanega zbora je bilo opaziti dovolj gotovosti in zavesti, ki naravnavata poglede od samega zamaknenja v note do gibov in znakov pevovodjevih gest. Tako je izpričana trdna vez med njimi in tako je podan dokaz, da stoji na pevskem odru celota, ki jo vznaša hrepenenje do umetniškega popolnjenja. To hrepenenje ji ob vztrajnosti šolanja zagotavlja častno mesto v krogu zavestnih gojilcev slovenskega petja. Tako šolanje, temelječe na vztrajnem delu in pospeševano od zgoraj omenjenega hrepenenja, je poroštvo, da se »Ljublj. Zvon« zaveda svojega namena in prihaja do njega. — Po večini smo čuli narodne pesni v učinkovitih harmonizacijah in v umetniški izvedbi. Med umetnimi skladbami sta posebno ugajali dve kompoziciji našega E. Adamiča (čveteteroglasni ženski zbor »Po slovesu« in zlasti mešani zbor »Deklica in ptič«), ki sta bili sploh prvič izvajani. Samospeve sta pela Mila Počivalnikova (mezosopran) in Pavel Debevec, član slov. narodnega gledališča v Ljubljani. Poslednji si je s svojim lepim baritonom pridobil glasno odobravanje. Celotni vtisk koncerta je bil najpovolnejši. Vzpored je bil ravno prav dolg. Kdor je prišel utrujen, se je vračal poživljen. Hvala jim, ki so nam ponudili okrepljujoč napoj, iz živega vreca slovenske pesmi!

E. Gangl.

Njiva. Spisal Ksaver Meško. — »Feldbücherei der k. u. k. 10. Armee« objavlja v 24. snopiču Meškovo povest »Njiva«. V njej pripoveduje pisatelj, kako si je Matija Petek na šeparski način prisvojil njivo Petra Korena. Korenovi rodovino je uničil, pospešil Petrovo smrt, njega — krivoprisežnika — pa je dohitela kazen v Karpatih, kjer ga je smrt »objela s kosčeninimi rokavmi, pritiskala ga tesneje in tesneje na svoje prsi, da je ledenel ob njih groznem mrazu...« Tako enostavno jedro je obdelal Meško z mojstrsko roko ter z mogočno silo jezika in poezije: ostre črte značajev, analiza dojmov, vtiskov in pretresljajev notranjega sveta, efekti posameznih prizorov in nastopov ter plastika narisov narode in njenega snovanja dvigajo »Njivo« do višine izrazito umetniškega dela. Petek se odraža iz podlosti svojega dejanja do zaničevane odurnosti in ogabne samogoltnosti, da celo njegova tragična smrt budi vsaj tiho zadovoljnost. Vlogo nizkega njegovega značaja in pohlepe, brezdušne požrešnosti je prevail

pisatelj na rame satanu, kar utegne v nekem svetu zbuditi domnevo nekakega obseidenca in kar zmanjšuje Meškovi povesti ceno vrednosti umerjeno — stroge realističke. Tragika Korenovih pa je obratno risana s tako živo nazornostjo, brez pretiravanja in povečevanja, stvarno, toplo in iskreno, da pretrese človeku dušo in jo zaliva z nepozabnim napojem bede in sirotnosti. Spricho vehementno udarjajoče zlobe plahne vera v zmagujočo silo kreposti in resnice — dokler enako brezobzirno ne nastopi katastrofa, ki v imenu užaljene pravičnosti zahteva od podle kreature svoj tribut! Umetnosti Meškovega dela je na kvar, da se razpleta konec od 7. poglavja naprej, kar udarja povesti pečat prigodnosti in opravičuje sklepanje, da je bil začetek storjen zaradi konca. Tako se hipoma prelomi blesteča sila umetnosti, da si ukrči pot v — Feldbücherei! Vzlic temu se mi zdi, da ni med dosedanjimi izdanimi te hvalevredne knjižne vojne pridobitve mnogo stvari, ki bi jih bilo mogoče v umetniški ceni postavljati vzporedno z Meškovo »Njivo«. V tem mnenju me potrja pregled vsebine doslej izdanih snopičev, ki imajo vsi — razen 24., Meškovega — to skupnost, da so pisani v nemškem jeziku, kakor da bi slovenskim vojakom ne bilo treba lepih knjig v slovenskem jeziku. Naših fantov skromnost sodijo vendarle prenizko! — Brošura je priročna, cena (30 h) primerna; škoda pa je, da miglja v tisku vse polno napak.

E. Gangl.

Listnica upravnštva.

Vsem c. novim naročnikom javljamo, da so nam 1. — 11. št. popolnoma pošle. Ko bi bila včlenjena društva izkaze članov poslala vsaj do 1. februarja, postreglo bi se lahko z vsemi številkami. Zaradi druginje in pomanjkanja papirja se je tiskalo le 100 odtisov več, nego je bilo stanje naročnikov.

Stari dolžniki — še jih je lepo število — naj se spomnijo dolžnega zneska, da bo potem mir in red. Najlepša prilika v dosego teh upravnških idealov se jim nudi sedaj ob prejemu državne draginjske doklade. Saj treba te resne volje in — drž. papirja. Upravništvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis dveh pisateljskih nagrad.

Podpisano vodstvo Zaveze avst. jugoslovanskega učiteljstva razpisuje dve pisateljski nagradi

po 500 K in 300 K

za dva najboljša mladinska spisa, ki izideta v IV. in V. zvezku »Jan Legove knjižnice«. — Eno in drugo pripovedno delo mora biti izvorno, primerno za otroško dobo od 12. do 14. leta ter mora obsegati 5 do 6 tiskanih pol (lahko tudi več.) Snov bodi vzeta iz slovenske zgodovine, par pa ni pogoj, temveč le želja.

Rokopise je poslati do dne 1. septembra 1919. l. na naslov podpisanega vodstva. Ime pisateljevo mora biti v zaprtem pismu. Geslo na tem pismu in ono na rokopisu se morata enako glasiti.

Rokopise oceni in prizna nagrado Časnikarski in književni odsek Zaveze.

Vodstvo Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva,

v Ljubljani, dne 1. avgusta 1918.

L. Jelenc, predsednik. V. Rus, tajnik.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. avgusta 1918 K 113.737-43.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.